

IV АНАЛИЗА ЕФЕКТА

Кључна питања за анализу постојећег стања и правилно дефинисање промене која се предлаже

1) Који показатељи се прате у области, који су разлози због којих се ови показатељи прате и које су њихове вредности?

У предметној области прате се следећи показатељи: подаци о техничком квалитету (квалитет гаса, подаци о непрекидности испоруке) и подаци о комерцијалном квалитету.

Подаци о техничком квалитету који се прате обухватају податке о контролисању квалитета гаса, податке о одступању од квалитета гаса, време за интервенцију на основу пријаве инцидента на систему (експлозије, пожари, неконтролисано истицање), као и приговоре на квалитет природног гаса. Ови подаци још увек нису расположиви у довољном обиму за сумарно извештавање.

Подаци о непрекидности испоруке обухватају податке о планираним и непланираним прекидима у испоруци природног гаса (узрок, трајање, локација прекида а за планиране прекиде и обавештавање корисника о планираном прекиду), као и о прекидима у испоруци услед више силе.

Табела 1. Сумарни показатељи непрекидности на дистрибутивном систему у 2019 и 2020. години

Врста прекида	Сумирани показатељи непрекидности				Сумирани показатељи непрекидности			
	2019				2020			
	Број прекида	SAIFI (број прекида/корисник)	SAIDI (мин/корисник)		Број прекида	SAIFI (број прекида/корисник)	SAIDI (мин/корисник)	
Планирани прекиди	32	0,19	145,63		164	0,24	93,94	
Непланирани прекиди	212	0,04	7,87		345	0,09	31,45	
Укупно	244	0,23	153,5		509	0,33	125,39	

Подаци о комерцијалном квалитету испоруке који се прате обухватају податке о прикључењу објекта и првом пуштању природно гаса, приступу систему, обустави испоруке природно гаса, искључењу објекта са система, испитивању и контроли мерних уређаја, приговорима на обрачун за утрошени природни гас, услузи корисничких центара, комерцијалним показатељима квалитета испоруке природног гас.

Табела 2. Решавање по захтевима за прикључење у 2019. и 2020. години

Захтеви за прикључење			2019	2020
Број	поднетих захтева		4850	9939
	решених захтева	којима се одобрава прикључење	4650	9338
		којима се одбија прикључење	84	92
		који су решени на други начин	88	509
		Укупно	4826	9939
		у року од 15 дана	4513	9829

%	решених захтева у односу на број поднетих	99,5	100
	захтева којима се одобрава прикључење у односу на број решених	96,4	93,95
	решених захтева у року од 15 дана	93,5	98,89
Просечно време	потребно за одлучивање по захтеву изражено у данима	9	9

Ови подаци прате се на основу одредби Закона о енергетици („Службени гласник РС”, број 145/14, 95/18-др.закон и 40/21) и Правила о праћењу техничких и комерцијалних показатеља и регулисању квалитета испоруке и снабдевања електричном енергијом и природним гасом („Службени гласник РС“, бр. 2/14).

Такође, са аспекта сигурности снабдевања прате се показатељи везани за стање у погледу сигурности снабдевања енергијом и енергентима на тржишту Републике Србије, потешкоћама које су настале код енергетских субјеката у вези са снабдевањем, као и активностима које су предузете у циљу отклањања проблема у снабдевању. Сигурност рада дистрибутивних система се оцењује на основу параметара поузданости рада ових система – броја и дужине прекида у испоруци природног гаса. Ови параметри се прате одвојено за планиране и непланиране прекиде у испоруци. На основу наведених параметара рачунају се индикатори непрекидности испоруке:

- SAIFI [број прекида/кориснику] - просечна учестаност прекида у испоруци природног гаса по кориснику; Рачуна се као количник кумулативног броја прекида у испоруци природног гаса и укупног броја корисника.

- SAIDI [минута/кориснику] - просечно трајање прекида у испоруци природног гаса по кориснику; Рачуна се као количник кумулативног трајања свих прекида у испоруци природног гаса и укупног броја корисника.

Ово стање прати се на основу Извештаја о сигурности снабдевања Републике Србије, који се доноси у складу са Законом о енергетици. На основу ових показатеља може се видети шта су доминантни узроци непланираних прекида, што указује где је потребно интензивирати активности (одржавање система, боља координација са другим службама и сл.).

У складу са Извештајем о сигурности снабдевања за 2019. и 2020. годину у табелама 1 и 2 су приказани сумарни параметри поузданости рада дистрибутивних система и сумарни индикатори непрекидности испоруке за период 2015-2020. година, који се односе на непланиране и планиране прекиде у испоруци. Подаци су разврстани према узроцима прекида.

Табела 3. Непланирани прекици на дистрибутивним системима – сумарни показатељи

Узрок прекида	Година	Број прекида	SAIFI	Максимални SAIFI	SAIDI	Максимални SAIDI
			Прекида/кориснику		минута/кориснику	
Редукција са узводног система	2015.	0	0	0	0	0
	2016.	6	0	0,12	0,10	34,14
	2017.	0	0	0	0	0
	2018.	0	0	0	0	0
	2019.	0	0	0	0	0
	2020.	1	0	0	0	0
Истицање гаса	2015.	58	0,02	0,11	1,70	10,15
	2016.	84	0,04	2,00	6,3	15,85
	2017.	37	0,02	0,13	3,33	23,71
	2018.	39	0,01	0,07	1,15	9,44
	2019.	27	0,01	0,21	1,71	18,09
	2020.	68	0,06	0,14	22,22	53,07
Трећа страна	2015.	219	0	0,15	0,09	75,88
	2016.	183	0,02	0,54	3,86	710,00
	2017.	259	0,03	0,04	3,80	16,44
	2018.	230	0,06	1,00	9,37	154,62
	2019.	185	0,03	2,00	6,16	360
	2020.	272	0,02	0,1	5,34	11,25

Неодговарајући капацитет мреже	2015.	0	0	0	0	0
	2016.	0	0	0	0	0
	2017.	0	0	0	0	0
	2018.	0	0	0	0	0
	2019.	0	0	0	0	0
	2020.	0	0	0	0	0
Други разлози	2015.	0	0	0	0	0
	2016.	0	0	0	0	0,07
	2017.	3	0,01	0,3	3,79	168,14
	2018.	1	0,00	0	0,02	0,18
	2019.	0	0	0	0	0
	2020.	4	0,01	0,2	3,89	9,57
Укупно	2015.	277	0,02	0,15	1,79	75,88
	2016.	273	0,06	2,00	10,26	710,00
	2017.	299	0,06	0,3	10,92	168,14
	2018.	270	0,07	1,07	10,54	164,24
	2019.	212	0,04	2,21	7,87	378,09
	2020.	345	0,09	0,44	31,45	73,89

Табела 4. Планирани прекиди на дистрибутивним системима – сумарни показатељи

Узрок прекида	Година	Број прекида	SAIFI	Максимални SAIFI	SAIDI	Максимални SAIDI
			Прекида/кориснику		минута/кориснику	
Узрок на повезаном систему	2015.	0	0	0	0	0
	2016.	5	0	0,03	0,21	6,98
	2017.	4	0,039	1,62	12,93	873,20
	2018.	2	0,02	0,09	15,31	61,03
	2019.	10	0,12	0,4	108,33	370,47
	2020.	54	0,13	0,32	63,06	155,06
Административни прекид	2015.	0	0	0	0	0,16
	2016.	2	0	0,55	0,04	0,65
	2017.	5	0,032	0,3	14,81	127,62
	2018.	2	0,01	0,46	0	0
	2019.	2	0,02	0,06	9,12	31,2
	2020.	18	0,02	0,05	8,51	20,91
Операторов прекид	2015.	22	0,03	1,00	4,38	540,00
	2016.	27	0,11	0,31	104,85	631,92
	2017.	51	0,040	1,00	14,72	360,00
	2018.	62	0,06	1,00	27,36	540,00
	2019.	18	0,05	1,00	20,77	540,00
	2020.	91	0,09	0,34	22,36	56,64
Некатегорисани прекид	2015.	32	0,02	0,11	1,80	12,30
	2016.	32	0,01	0,11	1,57	12,13
	2017.	44	0,004	0,03	2,02	16,55
	2018.	74	0,02	0,17	3,43	28,37
	2019.	2	0,01	0,81	7,4	509,92
	2020.	1	0	0,03	0,01	3,4
Укупно	2015.	54	0,05	1,00	6,18	540,00
	2016.	66	0,12	0,55	106,67	631,92
	2017.	104	0,11	1,62	44,49	873,20
	2018.	140	0,11	1,72	46,11	629,4
	2019.	32	0,19	2,27	145,62	1451,59
	2020.	164	0,24	0,74	93,94	236,01

Доминантни узроци непланираних прекида су „Истицање гаса” и „Трећа страна”, па је потребно интензивирати активности на одржавању система и остварити бољу координацију са другим комуналним службама. Подаци за 2020. годину показују да није било непланираних прекида услед неодговарајућег капацитета мреже, али је био један прекид услед редукције на узводном систему са кратким трајањем и малим бројем погођених места. Највећи број непланираних прекида у 2020. години је био услед деловања треће стране.

Поред наведених показатеља прати се број енергетских субјеката који обављају делатност у области природног гаса, број потрошача и њихова структура, количина и структура испорученог природног гаса на тржиште Републике Србије. Наведени подаци

прате са на основу извештаја о реализацији енергетског биланса Републике Србије, као и на основу Извештаја о раду Агенције за енергетику Републике Србије. На основу наведених показатеља прати се развој тржишта природног гаса у Републици Србији.

Табела 5. Број енергетских субјеката који обављају енергетску делатност у области гаса

РБ	Енергетски субјекти	2020
1	Снабдевање природним гасом	64
2	Јавно снабдевање	32
3	Дистрибуција и управљање дистрибутивним системом	30
4	Транспорт и управљање транспортним системом	2
5	Складиштење и управљање складишем природног гаса	1

Табела 6. Број потрошача и структура

Категорије потрошње	2019	2020	Разлика 2020-2019
Домаћинства	268,911	278,947	10,036
Топлане	141	149	8
Индустрија и остали	14,008	14,491	483
Укупно	283,06	293,587	10,527

Табела 7. Количина и структура испорученог природног гаса на тржиште Републике Србије

	2019 мил т³	2020 мил т³	2020/2019 Индекс
Домаћа производња	293	265	90
Увоз из Руске Федерације по дугорочном уговору	1756	1384	79
Увоз из других извора/по другим уговорима	441	760	172
Увоз укупно	2197	2144	98
Преузето из подземног складишта	119	299	251
УКУПНО РАСПОЛОЖИВО	2609	2708	104
Утиснуто у складиште	258	203	79
Бруто потрошња	2351	2505	107
Губици и сопств. Потрошња транспортног система и испорука у транспортни систем Гастранс д.о.о.	10	7	40
Губици у дистрибутивној мрежи испоствене потрошње	16	15	94
За финалну потрошњу	2325	2483	107

2) Да ли се у предметној области спроводи или се спроводио документ јавне политике или пропис? Представити резултате спровођења тог документа јавне политике или прописа и образложити због чега добијени резултати нису у складу са планираним вредностима.

У предметној области се спроводила Уредба о условима за испоруку природног гаса („Службени гласник РС“, бр. 47/06, 3/10 и 48/10). Резултат спровођења важеће уредбе је тај да су се у складу са одредбама ове уредбе спроводило давање одобрења за прикључење на транспортни, односно дистрибутивни систем природног гаса, спроводиле су се мере у случају краткотрајних поремећаја услед хаварија и других непредвиђених ситуација због којих је угрожена сигурност функционисања транспортног, односно дистрибутивног система природног гаса, као и због неопходних радова на одржавању енергетских објеката или неопходних радова на проширењу система, као и други услови и мере за снабдевање купаца природним гасом, спроводиле су се мере у случају наступања опште nestaшице природног гаса, обустављала испорука природног гаса, предузимале мера и ограничења испоруке природног гаса, као и мере штедне и рационалне потрошње природног гаса у случају опште nestaшице природног гаса, снабдевали објекти купаца којима се не може обуставити испорука природног гаса због неизвршених обавеза за испоручени природни гас или у другим случајевима, мерио испоручени природни гас и обрачунавао неовлашћено преузети природни гас.

Резултат спровођења важеће уредбе је несметана испорука и снабдевање природним гасом, као и функционисање тржишта природног гаса у Републици Србији са 293.587 потрошача.

Повећање броја потрошача доводи и до сталног раста потрошње природног што указује на развој привредних активности, као и на чињеницу да домаћинства прелазе на употребу природног гаса као чистијег енергента за грејање и употребу у домаћинству.

Имајући у виду измену законодавног оквира Републике Србије који је наступио након доношења важеће уредбе, пре свега доношење новог Закона о енергетици, Закона о заштити потрошача и Закон о енергетској ефикасности и рационалној употреби енергије, указала се је потреба за доношењем нове уредбе која ће бити усаглашена са одредбама наведених прописа. Поред наведеног, новом уредбом ће бити отклоњени недостаци у примени важеће уредбе.

3) Који су важећи прописи и документи јавних политика од значаја за промену која се предлаже и у чему се тај значај огледа?

За промену је значајан Закон о енергетици („Службени гласник РС“, број 145/14, 95/18, 40/21) којим је створен правни основ за доношење овог прописа, као и Закон о заштити потрошача („Службени гласник РС“, бр. 62/14, 6/16 - други закон и 44/18) и Закон о енергетској ефикасности и рационалној употреби енергије („Службени гласник РС“, број 40/21).

Референтни документи је и Стратегија развоја Републике Србије до 2025. године са пројекцијама до 2030. године.

Значај се огледа у томе што се у конкретном случају пропис усклађује са законом и тиме се унапређују односи између енергетских субјеката и корисника система, крајњих купаца и обезбеђује приступ транспортном и дистрибутивном систему природног гаса.

4) Да ли су уочени проблеми у области и на кога се они односе? Представити узроке и последице проблема.

У области природног гаса коју уређује Уредба о условима за испоруку природног гаса уочени су проблеми везани за прикључење објеката привременог карактера, градилишта и објеката у пробном раду. Новом уредбом одредбе везане за одобрење за прикључење на дистрибутивни систем усаглашене су са важећим законом којим је

уређена област планирања и изградње, а који је током важења постојеће Уредбе претрпео одређене измене и допуне. Усаглашавањем ових аката дефинисани су документи који се подносе уз захтев за одобрење за прикључење, као и рокови важења решења којим се одобрава прикључење на систем. Поред наведеног, важећом уредбом нису прецизно дефинисана места мерења и места разграничења одговорности за испоручени природни гас. Уређењем ових питања решавају се проблеми везани за прикључење наведених објеката и олакшава поступање уколико се јаве проблеми везани за испуњење обавеза за испоручени природни гас.

Такође, уочена је потреба да се уредбом пропише опсег квалитета, хемијски састав и друге особине природног гаса који се преузима у систем и испоручује са система, као и поступак, начин и рокове за остваривање права крајњег купца на накнаду због одступања од прописаног квалитета испоруке, односно снабдевања природним гасом и обавезан садржај рачуна. До сада су ова питања била уређена правилима о раду система сваког појединачног оператора система, међутим ради једнообразног поступања свих оператора, ова питања су уређена новом уредбом.

Поред наведеног уочени су проблеми у процесу прикључења, односно испуњености услова за закључење Уговора о снабдевању у случају промене власништва, закупа или по другом основу коришћења објекта. Наиме, у важећој уредби и досадашњој пракси није било могуће закључити уговора о снабдевању у случају промене власништва, закупа или по другом основу коришћења објекта уколико је постојао дуг претходника. Анализом досадашњих норми оцењено је да су исте биле на штету крајњих купаца, па је стога ово питање уређено на тај начин да су предложене норме одређене јасно и прецизно и иду у корист крајњих купаца.

5) Која промена се предлаже?

Новом уредбом прописују се услови и начин прикључења објеката привременог карактера, градилишта и објеката у пробном раду и других објеката у складу са законом којим се уређује изградња објеката. Овај административни поступак за издавање одобрења за прикључење објекта на транспортни, односно дистрибутивни систем се и до сада спроводио.

Такође, прецизно се дефинишу места мерења и места разграничења одговорности за испоручени природни гас, прописује опсег квалитета, хемијски састав и друге особине природног гаса који се преузима у систем и испоручује са система, као и поступак, начин и рокови за остваривање права крајњег купца на накнаду због одступања од прописаног квалитета испоруке, односно снабдевања природним гасом и обавезан садржај рачуна.

Како би се отклонили недостаци у примени важеће уредбе, новом уредбом дефинишу се документи који се достављају уз захтев и омогућава озакоњеним објектима прикључење на систем, прецизира се да се одобрење за прикључење прибавља и у случају промене одобреног капацитета, ко и спајања или раздавања инсталација, односно мерних места, прецизира се садржаја решења у случају прикључења објекта купца и произвођача гаса на дистрибутивни или транспортни систем.

Поред наведеног, новом уредбом се прописују услови чију испуњеност проверава оператор система пре пуштања природног гаса, уређује повезивање енергетских објеката за дистрибуцију природног гаса са транспортним или другим дистрибутивним системом, складишта за природни гас са транспортним системом за природни гас, као и транспортних система међусобно, прецизирају мере које предузима оператор система у случају краткотрајних поремећаја, као и начин предузимања ових мера, као и начин обрачуна неовлашћено преузетог природног гаса. Такође, прецизира се поступање након истека рока на који је обустављена испорука природног гаса, прописује обавеза

обавештавања купца о прекиду испоруке, као и могућност приговора купца. Новом уредбом омогућено је купцу да у случају искључења на сопствени захтев, због рушења или пресељења објекта, има право на мерни уређај истог типа и класе тачности без накнаде, на другом мерном месту (локацији) на подручју истог оператора система, за које му је издато одобрење за прикључење.

Новом уредбом прописују се и поступци у случају закупа, односно промене власништва над објектом, како би се решило питање дуговања за испоручени природни гас. Новом уредбом се прописује да неизмирене обавезе претходног власника објекта не могу бити сметња да нови власник закључи уговор о снабдевању и уговор о приступу систему.

Новом уредбом прописује се нови начин мерења испорученог природног гаса тако што се испоручени природни гас, уместо у m³, изражава у kWh. Нови начин мерења предлаже се због лакшег упоредног обрачуна утрошеног природног гаса и поређења са земљама у региону и Европској унији, као и због усклађивања са правилима Европске уније. При томе, изглед рачуна према крајњем кориснику који је прописан новом уредбом садржи све елементе који јасно указују на који начин је измерена испоручена количина природног гаса прерачуната у енергију која се изражава у kWh.

Сва питања која се односе на природни гас, а која су регулисана новом уредбом, уређују и питање биогаза, као и других гасова који могу да уђу у систем за дистрибуцију природног гаса, а имајући у виду да је чланом 56 прописано гас који се преузима у систем поред природног гаса може бити и биогаз и друге врсте нискоугљеничних гасова, у мери у којој се дати гасови могу технички и безбедно преузети и преносити кроз систем за природни гас.

6) Да ли је промена заиста неопходна и у ком обиму?

Промена је потребна у предложеном обиму.

7) На које циљне групе ће утицати предложена промена? Утврдити и представити циљне групе на које ће промена имати непосредан односно посредан утицај.

Предложене промене ће имати непосредан утицај на енергетске субјекте који обављају енергетске делатности у области гаса, грађане и привреду.

Предложене промене ће утицати на енергетске субјекте на тај начин ће енергетски субјекти примењивати прописане одредбе у вези са прикључењем објекта на систем за дистрибуцију, односно транспорт природног гаса, издавати решења којим се одобрава прикључење, поступати у случају краткотрајног поремећаја, односно опште несташнице и решавати по приговору купца.

Предложене промене ће утицати на грађане на тај начин што ће омогућити прикључење озакоњених објеката на систем за дистрибуцију природног гаса, омогућити прикључење објеката који су купљени или закупљени без обзира на дуг претходног власника, уредити право приговора и омогућити да им се исплати накнада у случају одступања од прописаног квалитета испоруке, односно снабдевања природним гасом. Увођењем могућности да се приликом подношења захтева за издавање одобрења за прикључење објекта који се први пут прикључује на систем прилаже се или прибавља по службеној дужности, употребна дозвола, грађевинска дозвола, односно решење о одобрењу за извођење радова или решење о озакоњењу, озакоњеним објектима је омогућено да се прикључи на систем. Такође, прописивањем одредбе да неизмирене обавезе претходног власника објекта не могу бити сметња да нови власник закључи уговор о снабдевању и уговор о приступу систему решени су проблеми које су имали нови закупци објекта за који није плаћен дуг за испоручени природни гас од стране

власника објекта. Овим решењем дуг се пребацује са објекта (мерног места) што је до сада био случај на лице које је дуг направило. Посебно је уређен и поступак/начин и рокови за остваривања права крајњег купца на накнаду због одступања од прописаног квалитета испоруке, односно снабдевања чиме је омогућено да се купцу исплати накнада у примереном року.

Предложене промене ће утицати на привреду на тај начин што ће јасно уредити начин прикључења објеката привременог карактера, градилишта и објеката у пробном раду, а што је предуслов за реализацију одговарајућих привредних активности, као и омогућити рад привреде у случају краткотрајног поремећаја, односно опште несташице по унапред утврђеним поступцима. Новом уредбом јасно је дефинисано шта су објекти привременог карактера и градилишта, као и шта су објекти у пробном раду и прописано да се за њих подноси захтев за издавање одобрења за прикључење објекта на исти начин као и за остале објекте, с тим што је прецизиран рок важења одобрења за прикључење за ове типове објеката, који је усаглашен са законом којим је уређена област планирања и изградње.

Решења предвиђена новом уредбом су примењивана и у постојећој уредби, те неће имати већих измена на процедуре које се већ обављају у енергетским субјектима у области природног гаса.

8) Да ли постоје важећи документи јавних политика којима би се могла остварити жељена промена и о којим документима се ради?

Жељена промена је материја коју уређује овај пропис, тако да не постоје други документи јавних политика којима би се могла остварити жељена промена.

9) Да ли је промену могуће остварити применом важећих прописа?

Применом важећих прописа није могуће остварити жељену промену.

10) Квантитативно (нумерички, статистички) представити очекиване трендове у предметној области, уколико се одустане од интервенције (status quo)

Није могуће квантитативно представити очекиване трендове у предметној области, уколико се одустане од интервенције (status quo). Задржавањем постојећег стања остали би нерешени уочени проблеми у примени важећег прописа. Интервенцијом се доприноси јаснијем уређењу области природног гаса и омогућава несметана испоруке и снабдевања природним гасом грађана и привреде.

11) Какво је искуство у остваривању оваквих промена у поређењу са искуством других држава, односно локалних самоуправа (ако је реч о јавној политици или акту локалне самоуправе)?

Уколико поредимо искуство других држава, остваривање жељених промена захтева доношење прописа којим се уређује област испоруке и снабдевања природним гасом.

Кључна питања за утврђивање циљева

1) Због чега је неопходно постићи жељену промену на нивоу друштва? (одговором на ово питање дефинише се општи циљ).

Жељену промену је потребно постићи у циљу јаснијег уређења области природног гаса и унапређења поступка испоруке и снабдевања природним гасом грађана и привреде.

Жељена промена ће утицати на несметану испоруку и снабдевања природним гасом грађана и привреде.

2) Шта се предметном променом жели постићи? (одговором на ово питање дефинишу се посебни циљеви, чије постизање треба да доводе до остварења општег циља. У односу на посебне циљеве, формулишу се мере за њихово постизање).

Предметном променом се жели олакшати поступак прикључења објекта на система за дистрибуцију, односно транспорт природног гаса и створити услови за несметану испоруку и снабдевање природним гасом.

Поред тога, предметном променом жели се постићи заштита купаца природног гаса и спровести одговарајуће мере у области енергетске ефикасности увођењем обавезе информисања купаца о сопственој потрошњи, као и могућим мерама штедње, како би купци могли управљати својом потрошњом и допринети подизању нивоа енергетске ефикасности.

Предметном променом жели се постићи смањење броја прекида у испорукама гаса на годишњем нивоу. У Табели 1. *Сумарни показатељи непрекидности на дистрибутивном систему у 2019 и 2020. години* која је дата у делу **Кључна питања за анализу постојећег стања и правилно дефинисање промене која се предлаже** у одговору на питање под број 1) дат је приказ планираних и непланираних прекида у испоруци у 2019. и 2020. године. Ови показатељи ће се убудуће пратити на основу извештаја Агенције за енергетику Републике Србије.

Такође, предметном променом жели се повећати број прикључака на транспортни и дистрибутивни систем. У Табели 6. *Број потрошача и структура* у делу **Кључна питања за анализу постојећег стања и правилно дефинисање промене која се предлаже** у одговору на питање под број 1) дат је приказ броја потрошача који су прикључени на транспортни и дистрибутивни систем природног гаса у 2019. и 2020. години. Како у овом тренутку не постоје подаци везани за број потрошача у 2021. години, циљане вредности за повећање броја потрошача биће накнадно дефинисане, након добијања података за 2021. годину.

3) Да ли су општи и посебни циљеви усклађени са важећим документима јавних политика и постојећим правним оквиром, а пре свега са приоритетним циљевима Владе?

Постојећи општи и посебни циљеви су усклађени са важећим документима јавних политика и постојећим правним оквиром.

Стратегијом енергетике Републике Србије до 2025. године са пројекцијама до 2030. године у области гаса утврђен је стратешки циљ – обезбеђење сигурног снабдевања домаћег тржишта природним гасом.

Једна од битних активности ради остваривања утврђеног циља јесте уређење услова испоруке и снабдевања природним гасом, као и мера које се предузимају у случају да је угрожена сигурност испоруке природног гаса купцима услед поремећаја у раду транспортног или дистрибутивног система или поремећаја на тржишту

4) На основу којих показатеља учинка ће бити могуће утврдити да ли је дошло до остваривања општих односно посебних циљева?

На основу извештаја енергетских субјеката који се достављају Агеницији за енергетику Републике Србије у складу са Правилима којим се уређује праћење техничких и комерцијалних показатеља квалитета, као и на основу Извештаја о сигурности снабдевања Републике Србије .

На основу датих извештаја и показатеља везаних за планиране и непланиране прекиде у снабдевању (SAIDI И SAIFI) може се оценити да ли дистрибутери природног гаса предузимају активности на превентивном одржавању система, бољој координацији рада са другим комуналним системима и др, а што доприноси бољем снабдевању тржишта Републике Србије природним гасом. Увођење права крајњег купца на накнаду због одступања од прописаног квалитета испоруке, односно снабдевања, ће свакако допринети да дистрибутери природног гаса предузму активности које ће довести до смањења вредности показатеља непланираних прекида у снабдевању (САИДИ).

Кључна питања за идентификовање опција јавних политика

- 1) Које релевантне опције (алтернативне мере, односно групе мера) за остварење циља су узете у разматрање? Да ли је разматрана „status quo” опција?**

„Status quo” опција је разматрана и закључено је да је била потребна жељена промена, а посебно имајући у виду да важећа уредба није била усклађена са Законом о енергетици.

- 2) Да ли су, поред регулаторних мера, идентификоване и друге опције за постизање жељене промене и анализирани њихови потенцијални ефекти?**

Поред регулаторних мера нису идентификоване друге опције за постизање жељене промене, јер су оне идентификоване Законом о енергетици.

Поред регулаторних мера нису идентификоване друге опције за постизање жељене промене имајући у виду да се једино регулаторним мерама може уредити област природног гаса.

- 3) Да ли су, поред рестриктивних мера (забране, ограничења, санкције и слично) испитане и подстицајне мере за постизање посебног циља?**

Поред уведених новчаних казни за прекршаје утврђено је да материја коју уредба уређује није подобна за примену подстицајних мера.

- 4) Да ли су, у оквиру разматраних опција идентификоване институционално управљачко организационе мере које је неопходно спровести да би се постигли посебни циљеви?**

У оквиру разматраних опција нису идентификоване институционално управљачко организационе мере које је неопходно спровести да би се постигли посебни циљеви.

5) Да ли се промена може постићи кроз спровођење информативно-едукативних мера?

Промена се не може постићи кроз спровођење информативно-едукативних мера јер захтева доношење одговарајућег регулаторног решења.

6) Да ли циљне групе и друге заинтересоване стране из цивилног и приватног сектора могу да буду укључене у процес спровођења јавне политике односно прописа или се проблем може решити искључиво интервенцијом јавног сектора?

У процес спровођења Уредбе укључени су енергетски субјекти који обављају делатност транспорта и управљања транспортним системом, дистрибуције и управљања дистрибутивним системом, снабдевачи, јавни снабдевачи, резервни снабдевачи, АЕРС, али и остали субјекти лиценцирани за обављање неке од енергетских делатности у складу са законом. Поред наведених у процес спровођења индиректно су укључени и инвеститори, као и удружења потрошача.

7) Да ли постоје расположиви, односно потенцијални ресурси за спровођење идентификованих опција?

Постоје расположиви и потенцијални ресурси за спровођење идентификованих опција. У случају ресурса које је потребно додатно обезбедити у односу на постојеће, уредбом су препознати прелазни периоди који омогућавају обезбеђење потребног нивоа ресурса.

8) Која опција је изабрана за спровођење и на основу чега је процењено да ће се том опцијом постићи жељена промена и остварење утврђених циљева?

Изабрана је опција доношења новог прописа, имајући у виду да до сада нека од питања нису била довољно уређена тренутним прописом.

Поред наведеног, нови пропис ће бити усаглашен са законодавним оквиром Републике Србије из области заштите потрошача и енергетске ефикасности.

Кључна питања за анализу финансијских ефеката

1) Какве ће ефекте изабрана опција имати на јавне приходе и расходе у средњем и другом року?

Изабрана опција нема утицаја на јавне приходе и расходе у средњем и другом року.

2) Да ли је финансијске ресурсе за спровођење изабране опције потребно обезбедити у буџету, или из других извора финансирања и којих?

Није потребно обезбедити посебне финансијске ресурсе за спровођење изабране опције у буџету.

3) Како ће спровођење изабране опције утицати на међународне финансијске обавезе?

Спровођење изабране опције нема утицаја на међународне финансијске обавезе.

4) Колики су процењени трошкови увођења промена који проистичу из спровођења изабране опције (оснивање нових институција, реструктурирање постојећих институција и обука државних службеника) исказани у категоријама капиталних трошкова, текућих трошкова и зарада?

Трошкови увођења промена који проистичу из спровођења изабране опције немају утицаја на буџет Републике Србије.

5) Да ли је могуће финансирати расходе изабране опције кроз редистрибуцију постојећих средстава?

Трошкови увођења промена који проистичу из спровођења изабране опције немају утицаја на буџет Републике Србије.

6) Какви ће бити ефекти спровођења изабране опције на расходе других институција?

Спровођење изабране опције нема утицаја на расходе других институција.

Кључна питања за анализу економских ефеката

1) Које трошкове и користи (материјалне и нематеријалне) ће изабрана опција проузроковати привреди, појединој грани, односно одређеној категорији привредних субјеката?

Изабрана опција доприносити и повећању сигурности снабдевања природним гасом, што дугорочно има позитивне последице на привреду.

Решења која се примењују у новој уредби у вези са активностима које спроводе енергетски субјекти су иста као и у важећој уредби па нема потребе за додатним ангажовањем постојећих запослених или нових запослених, односно нема додатних трошкова за енергетске субјекте.

Једини нови трошак за енергетске субјекте биће дорада софтвера за издавање рачуна за испоручени природни гас како би се обухватили сви прописани елементи. Новом уредбом предвиђено је да рачун, поред постојећих елемената обухвати и обрачунату количину енергије природног гаса испоручену крајњем купцу, изражену у kWh, горњу топлотну моћ испорученог природног гаса на референтним условима, у kWh/m³, прикључни притисак P_m подешен при монтажи, у mbar, ако је $P_m < 1 \text{ bar}$, односно у bar, ако је $P_m \geq 1 \text{ bar}$, притисак природног гаса на референтним условима, $P_r = 1013,25 \text{ mbar}$, радну температуру гаса, $T_r = (273,15 + \text{температура гаса у } ^\circ\text{C})$ ако мерни уређај нема уграђен температурни компензатор, $\gamma(K)$, фактор компресибилности природног гаса на референтним условима, за прикључни притисак једнак или већи од 1 bar, коефицијент корекције по притиску, коефицијент корекције по температури, ако мерни уређај нема уграђен температурни компензатор, коефицијент корекције услед компресибилности, за прикључни притисак једнак или већи од 1 bar, укупни коефицијент корекције који је једнак производу коефицијената корекције по притиску, температури и услед компресибилности, у циљу усаглашавања изгледа рачуна са прописаним начином

мерења испорученог природног гаса. Дистрибутери природног гаса треба да дораде софтвер за издавање рачуна, како би на рачуну били исказани сви прописани елементи. Прелазак обрачуна утрошеног природног гаса m³ на kWh неће проузроковати трошкове по основу замене техничке опреме, имајући у виду да се свођење измерених испоручених количина врши рачунски, на основу прописаног начина мерења и обрачуна. У случају оператора транспортно система, код којих се мењају дефинисане референтне вредности на мерним уређајима, усклађивање ових вредности биће извршено у оквиру обавезног баждарење постојећих мерила, па ова активност неће проузроковати нове трошкове.

Купци ће имати користи у погледу остваривања права на накнаду због одступања од прописаног квалитета испоруке и квалитета снабдевања природним гасом. Новом уредбом је прописано да крајњи купац има право приговора на квалитет испоруке и снабдевања природним гасом, као и право на накнаду због одступања од квалитета испоруке и снабдевања природним гасом у случајевима и у висини који су прописани актом којим је уређено праћење техничких и комерцијалних показатеља и регулисање квалитета испоруке и снабдевања природним гасом, а који доноси Агениција за енергетику Републике Србије. Такође, новом уредбом је прописано да је оператор система дужан да одлучи о приговору и одлуку о приговору достави крајњем купцу писаним, односно електронским путем у року од 15 дана од дана пријема приговора. Уколико се приговор усвоји као основан, накнада се исплаћује крајњем купцу у року од 30 дана од дана доношења одлуке о усвајању приговора. Прописано је и да, ако снабдевач, јавни снабдевач, резервни снабдевач, односно оператор система не поступи у прописаним роковима, крајњи купац може по истеку рока од 30 дана од дана подношења приговора поднети захтев енергетском инспектору да провери поступање снабдевача, односно оператора система у вези са приговором. Ако енергетски инспектор утврди да снабдевач, јавни снабдевач, резервни снабдевач, односно оператор система није поступио са приговором у складу са одредбама уредбе, наложиће снабдевачу, односно оператору система да без одлагања поступи, односно одлучи о приговору. Ако крајњи купац није задовољан одлуком по приговору може покренути судски поступак ради остваривања својих права. На овај начин, купац за плаћени испоручени природни гас неодговарајућег квалитета има могућност да врати део плаћених средстава.

2) Да ли изабрана опција утиче на конкурентност привредних субјеката на домаћем и иностраном тржишту (укључујући и ефекте на конкурентност цена) и на који начин?

Изабране опције не утичу на конкурентност привредних субјеката на домаћем и иностраном тржишту имајући у виду предлог уредбе не садржи одредбе којим се ни посредно ни непосредно привредни субјекти стављају у неповољан положај.

3) Да ли изабране опције утичу на услове конкуренције и на који начин?

Изабране опције не утичу на услове конкуренције.

4) Да ли изабрана опција утиче на трансфер технологије и/или примену техничко-технолошких, организационих и пословних иновација и на који начин?

Изабрана опција не утиче на трансфер технологије и/или примену техничко-технолошких, организационих и пословних иновација и на који начин.

5) Да ли изабрана опција утиче на друштвено богатство и његову расподелу и на који начин?

Изабрана опција не утиче на друштвено богатство и његову расподелу.

6) Какве ће ефекте изабрана опција имати на квалитет и статус радне снаге (права, обавезе и одговорности), као и права, обавезе и одговорности послодаваца?

Изабрана опција нема ефекте на квалитет и статус радне снаге (права, обавезе и одговорности), као и права, обавезе и одговорности послодаваца.

Кључна питања за анализу ефеката на друштво

1) Колике трошкове и користи (материјалне и нематеријалне) ће изабрана опција проузроковати грађанима?

Изабрана опција неће узроковати додатне трошкове грађанима, али ће имати користи у погледу остваривања права на накнаду због одступања од прописаног квалитета испоруке и квалитета снабдевања природним гасом. Као што је образложено у наслову Кључна питања за анализу економских ефеката, у одговору на питање под редним бројем 1) купац за плаћени испоручени природни гас неодговарајућег квалитета има могућност да врати део плаћених средстава у случајевима и у висини који су прописани актом којим је уређено праћење техничких и комерцијалних показатеља и регулисање квалитета испоруке и снабдевања природним гасом, а који доноси Агениција за енергетику Републике Србије.

Грађани који су озаконили своје објекте изабраном опцијом имају могућност прикључења на дистрибутивни систем јер нова Уредба (изабрана опција) да се приликом подношења захтева за издавање одобрења за прикључење објекта који се први пут прикључује на систем прилаже се или прибавља по службеној дужности, употребна дозвола, грађевинска дозвола, односно решење о одобрењу за извођење радова или решење о озаконјењу. Изабрана опција омогућава домаћинствима да пређу на употребу природног гаса као чистијег енергента за грејање и употребу у домаћинству. Нова уредба пружа могућност озаконјеним објектима да буду прикључени на систем. Међутим, објекти који још увек нису легализовани, неће моћи да се прикључе на систем, имајући у виду да је законом којим се уређује област планирања и изградње прописано да објекти који нису легализовани не могу бити прикључени на гасоводни систем.

Како изабрана опција у целини доприноси повећању сигурности снабдевања енергијом и енергентима на тржишту Републике Србије, јасним уређењем предмета нове уредбе услови и начин прикључења објеката привременог карактера, градилишта и објеката у пробном раду и других објеката у складу са законом којим се уређује изградња објеката, мере које се предузимају у случају краткотрајних поремећаја услед хаварија и других непредвиђених ситуација због којих је угрожена сигурност рада транспортног, односно дистрибутивног система, као и због непредвиђених и неопходних радова на одржавању енергетских објеката или неопходних радова на проширењу система, мере које се предузимају у случају наступања опште несташице, услови и начин предузимања мера и редослед ограничења испоруке природног гаса, као и мере штедње и рационалне потрошње у случају опште несташице природног гаса, услови и начин мерења испорученог природног гаса, као и поступка, начина и рокова за остваривање права крајњег купца на накнаду због одступања од прописаног квалитета испоруке, односно

снабдевања природним гасом, користи за грађане огледају се у несметаном обављању свакодневних активности и задовољењу основних животних потреба.

2) Да ли ће ефекти реализације изабране опције штетно утицати на неку специфичну групу популације и да ли ће то негативно утицати на успешно спровођење те опције, као и које мере треба предузети да би се ови ризици свели на минимум?

Ефекти реализације изабране опције неће штетно утицати на неку специфичну групу популације и неће негативно утицати на успешно спровођење те опције.

3) На које друштвене групе, а посебно на које осетљиве друштвене групе, би утицале мере изабране опције и како би се тај утицај огледао (пре свега на сиромашне и социјално искључене појединце и групе, као што су особе са инвалидитетом, деца, млади, жене, старији преко 65 година, припадници ромске националне мањине, необразовани, незапослени, избегла и интерно расељена лица и становништво руралних средина и друге осетљиве друштвене групе)?

Мере изабране опције неће утицати на осетљиве друштвене групе.

4) Да ли би и на који начин изабрана опција утицала на тржиште рада и запошљавање, као и на услове за рад (нпр. промене у стопима запослености, отпуштање технолошких вишкова, укинута или новоформирана радна места, постојећа права и обавезе радника, потребе за преквалификацијама или додатним обукама које намеће тржиште рада, родну равноправност, рањиве групе и облике њиховог запошљавања и слично)?

Изабрана опција не би утицала на тржиште рада и запошљавање, као и услове за рад у целини. Могући позитиван утицај може имати потребе Агенције за енергетику Републике Србије и надлежних инспекција да се додатно кадровски ојачају.

5) Да ли изабране опције омогућавају равноправан третман, или доводе до директне или индиректне дискриминације различитих категорија лица (нпр. на основу националне припадности, етничког порекла, језика, пола, родног идентитета, инвалидитета, старосне доби, сексуалне оријентације, брачног статуса или других личних својстава)?

Изабране опције омогућавају равноправан третман и не доводе до директне или индиректне дискриминације различитих категорија лица.

6) Да ли би изабрана опција могла да утиче на цене роба и услуга и животни стандард становништва, на који начин и у којем обиму?

Изабрана опција не би могла да утиче на цене роба и услуга и животни стандард становништва.

7) Да ли би се реализацијом изабраних опција позитивно утицало на промену социјалне ситуације у неком одређеном региону или округу и на који начин?

Реализацијом изабраних опција се не утиче на промену социјалне ситуације у неком одређеном региону или округу.

8) Да ли би се реализацијом изабране опције утицало на промене у финансирању, квалитету или доступности система социјалне заштите, здравственог система или система образовања, посебно у смислу једнаког приступа услугама и правима за осетљиве групе и на који начин?

Реализацијом изабраних опција се не утиче на промене у финансирању, квалитету или доступности система социјалне заштите, здравственог система или система образовања, посебно у смислу једнаког приступа услугама и правима за осетљиве групе.

Кључна питања за анализу ефеката на животну средину

1) Да ли изабрана опција утиче и у којем обиму утиче на животну средину, укључујући ефекте на квалитет воде, ваздуха и земљишта, квалитет хране, урбану екологију и управљање отпадом, сировине, енергетску ефикасност и обновљиве изворе енергије?

Изабрана опција може утицати позитивно на животну средину имајући у виду да је новом уредбом предвиђено да гас који се преузима у систем поред природног гаса може бити и биогаз и друге врсте ниско угљеничних гасова, у мери у којој се дати гасови могу технички и безбедно преузети и преносити кроз систем за природни гас.

На овај начин омогућава се коришћење гасова из обновљивих извора енергије и доприноси заштити животне средине.

2) Да ли изабрана опција утиче на квалитет и структуру екосистема, укључујући и интегритет и биодиверзитет екосистема, као и флору и фауну?

Изабрана опција не утиче на квалитет и структуру екосистема, укључујући и интегритет и биодиверзитет екосистема, као и флору и фауну.

3) Да ли изабрана опција утиче на здравље људи?

Изабрана опција не доприноси директно очувању здравља, али како одредбе уредбе позитивно утичу на коришћење обновљивих извора енергије, доприноси се очувању животне средине, па самим тим и здравља људи.

1) Да ли изабрана опција представља ризик по животну средину и здравље људи и да ли се допунским мерама може утицати на смањење тих ризика?

Изабрана опција не представља ризик по животну средину и здравље људи.

5) Да ли изабрана опција утиче на заштиту и коришћење земљишта у складу са прописима који уређују предметну област?

Изабрана опција не утиче директно на заштиту и коришћење земљишта у складу са прописима који уређују предметну област.

Кључна питања за анализу управљачких ефеката

1) Да ли се изабраном опцијом уводе организационе, управљачке или институционалне промене и које су то промене?

Са изабраном опцијом се не уводе организационе, управљачке или институционалне промене.

2) Да ли постојећа јавна управа има капацитет за спровођење изабране опције (укључујући и квалитет и квантитет расположивих капацитета) и да ли је потребно предузети одређене мере за побољшање тих капацитета?

Постојећа јавна управа има капацитет за спровођење изабране опције (укључујући и квалитет и квантитет расположивих капацитета).

3) Да ли је за реализацију изабране опције било потребно извршити реструктурирање постојећег државног органа, односно другог субјекта јавног сектора (нпр. проширење, укидање, промене функција/хијерархије, унапређење техничких и људских капацитета и сл.) и у којем временском периоду је то потребно спровести?

За реализацију изабране опције није потребно извршити реструктурирање постојећег државног органа, односно другог субјекта јавног сектора, али је потребно унапређење техничких и људских капацитета.

4) Да ли је изабрана опција у сагласности са важећим прописима, међународним споразумима и усвојеним документима јавних политика?

Изабрана опција је у сагласности са важећим прописима, међународним споразумима и усвојеним документима јавних политика.

5) Да ли изабрана опција утиче на владавину права и безбедност?

Изабрана опција нема никаквих негативних утицаја на владавину права и безбедност.

6) Да ли изабрана опција утиче на одговорност и транспарентност рада јавне управе и на који начин?

Изабрана опција неће утицати на одговорност и транспарентност јавне управе.

7) Које додатне мере треба спровести и колико времена ће бити потребно да се спроведе изабрана опција и обезбеди њено касније доследно спровођење, односно њена одрживост?

Није потребно спровођење додатних мера.

Кључна питања за анализу ризика

1) Да ли је за спровођење изабране опције обезбеђена подршка свих кључних заинтересованих страна и циљних група? Да ли је спровођење изабране опције приоритет за доносиоце одлука у наредном периоду (Народну скупштину, Владу, државне органе и слично)?

За спровођење изабране опције обезбеђена је подршка свих кључних заинтересованих страна и циљних група. Заинтересоване стране су учествовале у припреми предлога Уредбе о енергетски угроженом купцу. У изради Уредбе учествовали су ЈП „Србијагас”, Нови Сад, „Танспортгас Србија” д.о.о. Нови Сад, „Југоросгаз“ ад и Агенција за енергетику РС. Такође консултовани су сви лиценцирани енергетски субјекти који се баве дистрибуцијом и управљањем дистрибутивним системом, као и јавним снабдевањем природним гасом.

2) Да ли су обезбеђена финансијска средства за спровођење изабране опције? Да ли је за спровођење изабране опције обезбеђено довољно времена за спровођење поступка јавне набавке уколико је она потребна?

За спровођење изабране опције енергетски субјекти својим програмом пословања планирају потребна средства.

3) Да ли постоји још неки ризик за спровођење изабране опције?

Ризик за спровођење закона постоји у случају да се не повећају капацитети појединих организационих јединица, као и капацитети инспекцијских органа који би омогућили чешћи и квалитетнији.

V ПОТРЕБНА ФИНАНСИЈСКА СРЕДСТВА

За спровођење ове уредбе нису потребна финансијска средства у буџету Републике Србије.